

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sk/4/2020
Identifikačné číslo spisu: 1017200546
Dátum vydania rozhodnutia: 27.05.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:1017200546.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Judity Kokolevskej a členiek senátu JUDr. Viery Nevedelovej a JUDr. Sone Langovej, v právnej veci sťažovateľa (predtým žalobcu): C. M., nar. XX.XX.XXXX, bytom E., proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, so sídlom ul. 29. augusta 8, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej č. XXX XXX XXXX X zo dňa 06. marca 2017, o kasačnej sťažnosti proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 8Sa/21/2017-50 zo dňa 4. septembra 2019, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 8Sa/21/2017-50 zo dňa 4. septembra 2019 m e n í tak, že rozhodnutie generálneho riaditeľa žalovanej č. XXX XXX XXXX X zo dňa 06. marca 2017 z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

Sťažovateľovi (žalobcovi) náhradu trov konania na krajskom súde a kasačnom súde n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

Krajský súd v Bratislave (ďalej aj krajský súd alebo správny súd) rozsudkom č. k. 8Sa/21/2017-50 zo dňa 4. septembra 2019 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej č. XXX XXX XXXX X zo dňa 06. marca 2017, ktorým zamietol odvolanie žalobcu a potvrdil prvostupňové rozhodnutie Sociálnej poisťovne - ústredie č. XXX XXX XXXX X zo dňa 02.12.2016. Prvostupňovým rozhodnutím organizačná zložka Sociálnej poisťovne zamietla žiadosť žalobcu o invalidný dôchodok zo dňa 04. 11. 2016.

2. Krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku uviedol, že jednou z podmienok pre priznanie invalidného dôchodku je splnenie medicínskej podmienky, a to pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť pre dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav o viac ako 40 % v porovnaní so zdravou fyzickou osobou. Je zrejmé, že uvedená miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť je u žalobcu viac ako 40 %, pričom však žalobca nespĺňal ďalšiu podmienku pre vznik nároku na invalidný dôchodok, a to potrebný počet rokov dôchodkového poistenia pred vznikom invalidity podľa § 72 ods. 1 zákona o sociálnom poistení. Žalobcovi bola už v minulosti rozhodnutím zo dňa 16.04.2010 zamietnutá žiadosť o invalidný

dôchodok z dôvodu, že ku dňu vzniku invalidity, od 01. 01. 2010 nezískal potrebný počet 10 rokov dôchodkového poistenia. Žalobca požiadal o priznanie invalidného dôchodku ďalšou žiadosťou zo dňa 04. 11. 2016, ktorá bola posúdená preskúmanými rozhodnutiami. Medicínska podmienka nároku bola dňa 04. 11. 2016 posúdená posudkovým lekárom Sociálnej poisťovne, pobočka Bratislava, ktorý uviedol, že žalobca bol v roku 2006 uznaný invalidným, s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o 60 %, ktorá bola v roku 2010 zvýšená na 75 %, pričom dôchodok sa nevyplácal. Žalobca bol liečený psychiatrom od roku 1987, z tohto obdobia však chýba dokumentácia. Pre mentálnu retardáciu a poruchy správania bol už posudzovaný v rokoch 2006 a 2010. Podľa doloženej zdravotnej dokumentácie je jeho ochorenie trvalé, bez tendencie k zlepšeniu. Posudkový lekár dospel k názoru, že žalobca spĺňa podmienky na uznanie invalidity a jeho zistenia neboli spochybnené ani v súdnom konaní. Dátum vzniku invalidity je určený v súlade so žiadosťou žalobcu podľa § 293ax zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len zákon č. 461/2003 Z. z.) od 01. 01. 2010.

3. Krajský súd dospel k záveru, že žalobca nesplnil podmienku kumulatívne vyžadovanú pre vznik nároku na invalidný dôchodok, a to 10 rokov dôchodkového poistenia pred vznikom invalidity, t. j. pred 1. januárom 2010. Sociálna poisťovňa zisťovala a prešetrovala celé obdobie dôchodkového poistenia žalobcu, zhodnotila obdobie poistenia získané v Českej a Slovenskej republike. Orgány verejnej správy postupovali podľa názoru správneho súdu správne, keď opätovne zamietli jeho žiadosť o invalidný dôchodok z dôvodu nezískania potrebnej doby dôchodkového poistenia podľa § 72 ods. 1 písm. f) zákona, keďže pred vznikom invalidity získal iba 4 roky a 347 dní obdobia dôchodkového poistenia.

4. Voči rozsudku Krajského súdu v Bratislave podal žalobca opravný prostriedok v zákonom určenej lehote. Na výzvu krajského súdu o doplnenie podania uviedol, že bol v nemocnici, nestihol vybaviť dôležité doklady a tieto doložil dodatočne. Svoju kasačnú sťažnosť, označenú ako odvolanie, neopravil v zmysle výzvy súdu zo dňa 30. 10.2019.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len "najvyšší súd") ako súd kasačný (§ 438 ods. 2 SSP) po zistení, že kasačnú sťažnosť podal včas účastník konania, bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) preskúmal vec a dospel k záveru, že kasačnej sťažnosti (označenej ako odvolanie), je potrebné vyhovieť.

6. Podľa § 2 ods. 1 a 2 SSP, v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom. Každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené alebo priamo dotknuté rozhodnutím orgánu verejnej správy, opatrením orgánu verejnej správy, nečinnosťou orgánu verejnej správy alebo iným zásahom orgánu verejnej správy, sa môže za podmienok ustanovených týmto zákonom domáhať ochrany na správnom súde.

7. Predmetom súdneho prieskumu v danom prípade bola zákonnosť rozhodnutia generálneho riaditeľa žalovanej a jemu predchádzajúceho prvostupňového rozhodnutia o zamietnutí žiadosti sťažovateľa o invalidný dôchodok.

8. Podľa § 202 ods. 2 prvá veta SSP, správnu žalobu fyzickej osoby správny súd posudzuje neformálne.

9. Podľa § 201 SSP žalobcovi, ktorý je postihnutý duševnou poruchou alebo ktorý nie je schopný zrozumiteľne sa vyjadrovať, správny súd ustanoví procesného opatrovníka, ak neurobí iné opatrenia.

10. Podľa ust. § 203 ods. 2 SSP, v spojitosti s ust. § 452 SSP, kasačný súd nebol viazaný žalobnými bodmi.

11. Podľa ust. § 72 ods. 1 a 2 zákona č. 461/2003 Z. z., počet rokov dôchodkového poistenia na vznik nároku na invalidný dôchodok poistenca vo veku

- a) do 20 rokov je menej ako jeden rok,
- b) nad 20 rokov do 24 rokov je najmenej jeden rok,
- c) nad 24 rokov do 28 rokov je najmenej dva roky,
- d) nad 28 rokov do 34 rokov je najmenej päť rokov,

- e) nad 34 rokov do 40 rokov je najmenej osem rokov,
- f) nad 40 rokov do 45 rokov je najmenej 10 rokov,
- g) nad 45 rokov je najmenej 15 rokov.

Počet rokov dôchodkového poistenia na vznik nároku na invalidný dôchodok sa zisťuje z obdobia pred vznikom invalidity.

12. Podľa § 175 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z., vecne príslušná organizačná zložka Sociálnej poisťovne ustanoví účastníkovi konania opatrovníka, ak je to potrebné na obhajovanie jeho práv alebo ak nemá zákonného zástupcu.

13. Podľa § 195 ods. 1 až 3 zákona č. 461/2003 Z. z., organizačná zložka Sociálnej poisťovne pred vydaním rozhodnutia postupuje tak, aby presne a úplne zistila skutočný stav veci, a na ten účel obstará potrebné podklady na rozhodnutie. Podkladom na rozhodnutie sú najmä podania, návrhy a vyjadrenia účastníkov konania, dôkazy, čestné vyhlásenia, ako aj skutočnosti všeobecne známe alebo známe organizačnej zložke Sociálnej poisťovne z jej činnosti. Organizačná zložka Sociálnej poisťovne pri posudzovaní veci objasňuje rovnako dôkladne všetky rozhodujúce skutočnosti bez ohľadu na to, či svedčia v prospech, alebo v neprospech účastníka konania.

14. Podľa § 293ax ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. poistencovi, ktorému nevznikol nárok na invalidný dôchodok alebo čiastočný invalidný dôchodok podľa predpisov účinných pred 1. januárom 2010 z dôvodu nezískania potrebného počtu rokov dôchodkového poistenia a ktorý nespĺnil podmienky nároku na starobný dôchodok alebo nebol mu priznaný predčasný starobný dôchodok, Sociálna poisťovňa na jeho žiadosť znovu posúdi dlhodobu nepriaznivý zdravotný stav a rozhodne o nároku na invalidný dôchodok a o jeho sume podľa zákona účinného od 1. januára 2010.

15. V danom prípade kasačný súd zistil, že sťažovateľ podal žiadosť o priznanie invalidného dôchodku opakovane, a to žiadosťami zo dňa 28.11.2002, 23.08.2006, 27.01.2010, 14.09.2016. Z obsahu lekárskej správy posudkového lekára Sociálnej poisťovne, pobočka Bratislava, zo dňa 15.02.2010, ako i Odborného posudku o invalidite zo dňa 04.11.2016 vyplýva, že posudzovaná osoba je psychiatricky liečená od roku 1987 pre úzkostnú poruchu a syndróm mentálnej retardácie. Sťažovateľ bol na základe predloženej zdravotnej dokumentácie, podľa Lekárskej správy zo dňa 12.09.2016 uznaný invalidným s mierou poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o 60% od 23.08. 2006, t. j. odo dňa, od ktorého žiadal priznať invalidný dôchodok. Ako najzávažnejšie bolo určené ochorenie podľa Prílohy 4, kapitola V, Duševné poruchy a poruchy správania, položka 6.a - ľahká mentálna retardácia -50%, a za iné zdravotné postihnutie bola táto miera zvýšená o 10%. Následným posudkom zo dňa 15.02. 2010 bola u sťažovateľa zvýšená miera poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť na 75% a určený dátum vzniku invalidity ku dňu 01.01.2010 podľa § 293ax zákona č. 461/2003 Z. z.

16. Kasačný súd zároveň zistil, že orgány verejnej správy oboch stupňov nezamerali svoje dokazovanie na presné stanovenie obdobia - dátumu, od ktorého bolo možné sťažovateľa považovať za invalidného. Invalidita sťažovateľa bola na základe vydaných rozhodnutí orgánov Sociálnej poisťovne rozporne stanovená najskôr od 23.08.2006, potom od 01.01.2010, t. j. od dátumov, od ktorých žiadal priznať invalidný dôchodok napriek tomu, že malí vedomosť o tom, že bol liečený psychiatrom od roku 1987. Stanovenie presného dátumu, od ktorého sa stal žiadateľ invalidným, je nevyhnutným predpokladom pre zákonné rozhodnutie o vzniku nároku na invalidný dôchodok.

17. Z obsahu predloženého administratívneho spisu vyplýva, že príslušným organizačným zložkám Sociálnej poisťovne, ktorá rozhodovala o žiadostiach žalobcu o priznanie invalidného dôchodku bola z lekárskech správ a posudkov vyhotovených posudkovými lekármi známa skutočnosť, že sťažovateľ trpí duševným ochorením, pre ktoré bol uznaný za invalidného a ktoré odôvodňuje postup podľa § 175 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. Napriek tejto okolnosti mu vecne príslušná organizačná zložka Sociálnej poisťovne v konaní opatrovníka neustanovila.

18. Krajský súd v Bratislave neprihliadol na uvedené pochybenie orgánov verejnej správy, pričom ani

sám nepostupoval podľa § 201 SSP a neustanovil účastníkovi konania, ktorý je postihnutý duševnou poruchou opatrovníka v správnom súdnom konaní.

19. Krajský súd v Bratislave vec nesprávne právne posúdil, keď neprihliadol na charakter invalidizujúceho ochorenia sťažovateľa, a žalobu žalobcu, ktorý mal byť už v správnom konaní zastúpený opatrovníkom, ako nedôvodnú zamietol.

20. Podľa § 462 ods. 2 SSP, ak kasačný súd dospeje k záveru, že napadnuté rozhodnutie orgánu verejnej správy nie je v súlade so zákonom, a krajský súd žalobu zamietol, môže rozhodnutie krajského súdu zmeniť tak, že zruší rozhodnutie orgánu verejnej správy a vec mu vráti na ďalšie konanie.

21. Na základe dôvodov uvedených vyššie, kasačný súd zmenil rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 8Sa/21/2017-50 zo dňa 4. septembra 2019, ktorým tento žalobu zamietol tak, že zrušil rozhodnutie generálneho riaditeľa žalovanej č. XXX XXX XXXX X zo dňa 06. marca 2017 a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

22. O trovách konania rozhodol kasačný súd v súlade s ust. § 467 ods. 2 SSP tak, že úspešnému sťažovateľovi (žalobcovi) nepriznal náhradu trov konania na krajskom a kasačnom súde, pretože mu žiadne trovy nevznikli.

23. Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.